

Iskaja, ozemlj. ponedeljek, vsak dan zjutraj... Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopolni... pisma se ne sprejemajo, rokopolj se... Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne... znaša za mesec L. 7.—, 3 mesece L. 19.—, 6 mesecev L. 32.— in... Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uradništva in uprave 11-57.

Spoznavajte nas in — sebe

Mi govorimo vedno našim sodeželanom in sodržavljanom druge narodnosti, naj že enkrat začnejo resno spoznavati naše ljudstvo! Uverjeni smo, da bi vse drugače cenili to ljudstvo, ako bi ga res poznali. Ker nas ne poznajo, so se ukoreninili v njih predsodki, ki jih zavajajo v krivice sodbe in neopravičene domneve o našem narodu sploh in o njegovem odlomku v Julijski Krajinii se posebej: o njegovi duševnosti, o stopnji njegove kulture, o njegovi usposobljenosti za snovanje na polju gospodarske organizacije, o stopnji njegove politične dozorelosti in zmisla njegovega za narodno dostojanstvenost, posebno pa tudi o njegovem duševnem razpoloženju napram ljudem drugega naroda in drugega jezika.

Cim bi prav spoznali naše ljudstvo, bi vedeli, da je to v visoki meri kulturne element; da je to važen sestaven del gospodarskega življenja v deželi; da je vsa njegova duševnost blaga; da ne pozna sovrašstva proti nikomur; da si želi le mirnega, življenja in sodelovanja z vsemi, ki so blage volje; da je njegova karakterna poteza odkritost in lojalnost — kar je temeljni predpogoj za mirno sožitje s sosedi! Posebno pa bi se uverili — in to moramo posebno naglasiti — da se to naše ljudstvo razgreva in razvnejuje le tedaj, kadar vidi, da so ogrožene njegove človeške, politične in narodne pravice, kadar se kdo grešno dotika njegovih kulturnih interesov, kadar kdo žali njegova čustva.

Z ljudstvom, ki so mu lastna taka duševna svojstva, bi naša sodeželani in sodržavljanii druge narodnosti pač mogli priti do mirnega sožitja in sodelovanja v skupno korist. Samo volje bi trebalo za izpoznavanje tega ljudstva in za pošteno uredbo medsebojnega razmerja v smislu takega izpoznavanja.

Pa še nekega drugega poznavanja je treba, če se hoče pomiriti z ljudstvom, ki ga vsled neosnovanih predsodkov smatraš za sovražnika svojega naroda. Spoznavati moraš tudi — sebe! Konkretneje povedano z ozirom na razmerje med italijanskim in slovanskimi državljani v Julijski Krajini: če hočemo prav razumeti naš položaj in pravilno in pravično ocenjati naše pritožbe in zahteve, naše ozlovoljenje in iz-

tega izviroajoče proteste, naj bi izpraševali svoja lastna čustva, kaj bi storili in kako bi govorili oni sami, če bi se nahajali v takem položaju, v kakršnem živi in se mora boriti naše ljudstvo v teh krajih! Kako bi jim bilo v duši in pri srcu, če bi jim bili na pr. pod prejšnjo vladavino zapirali, oziroma raznarodovali šola za šola; če bi bili njihov jezik izganjali iz uradov; če bi bili preganjali njihovega človeka le zato, ker ljubi svoj jezik in svojo narodnost; če bi jim bili preganjali tudi njihovo nedolžno pesem; če bi se državnim nameščencem njihove narodnosti odrekala najemnejstvenjega državljanstva svoboda pri udeleževanju celotno tudi na toriščih, ki niso v nikakem stiku s političnimi borbami; če bi jim nepoklicani ljudje z nasiljem zasedali kulturne naprave in gospodarske organizacije; če bi mogli njihovi politični in narodni nasprotniki vršiti nad njimi moč in oblast, ki v redni in pravni državi pripada le državnemu oblastvu; če bi jih bili gonili od kruha in zaslužka samo zato, ker so italijanske narodnosti; če bi jim bili napovedali naravnost in brez usmiljenja: iztrebiti vas hočemo do zadnjega!

V tak žalosten in obupen položaj svojega lastnega plemena naj bi se vrnili in živeli naši sodeželani in sodržavljanii druge narodnosti, pa bi vse drugače razumeli naše ljudstvo in njegova čustva in drugače bi tolmačili vse pojave v njem. Razumeli bi in bi morali — spoštovati!

Te dni je slavila vsa Italija znamenit državni praznik. Na slavlju je sodelovala tudi naša šolska mladina po vsej deželi. Naše ljudstvo in vsi njegovi zastopniki pa so tudi ob tej priliki pokazali na pošten in lojalen način, kako se zavedamo svojega državno-pravnega položaja in svoje dolžnosti napram državi.

Spoznavajte nas in pri tem izprašujte tudi svojo lastno vest in svojo notranjo čustvenost. Potem pridete tudi do izpoznavanja, koliko ste grešili in še grešite, koliko krivice delate našemu narodu, ki v resnici ne zahteva nič drugega in nič več, nego bi vi z vsi in polno pravico zahtevali, če bi se nahajali v njegovem položaju: pravico do samosvojega narodnega življenja v okviru države kot enakopravni in enakovredni državljani v zmislu nje zakonov!

Italija
Važna seja ministrskega sveta — Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo odpravljeno — Temeljite reforme in uredbi srednjih šol — Slovenščina v srednjih šolah
RIM, 28. Včerajšnja seja ministrskega sveta je bila izredne važnosti. Sklenila se je odprava ministrstva za delo in socialno skrbstvo in odobren je bil načrt ministra Gentileja za reformo srednjih šol.
Prvi ukrep je v zvezi s sporom med ljudsko in fašistovsko stranko, kateremu so dale povod znane resolucije, sprejete na turinskem kongresu in v parlamentarni skupini ljudske stranke in ki je imel za posledico odlovitve zastopnikov ljudske stranke iz vlade. Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo je ravno eno ministrstev, ki je bilo doslej vsaj na videz v rokah ljudske stranke.
Uradno poročilo o odpravi ministrstva za delo in socialno skrbstvo utemeljuje ta ukrep, seveda, popolnoma drugače, češ to ministrstvo je bilo ustanovljeno z ukazom-zakonom od 3. junija 1920., in sicer bolj iz politično-parlamentarnih nego dejanskih potreb. Parlamentarna komisija za uradniško reformo, ustanovljena l. 1921., je tudi predlagala odpravo tega ministrstva, katerega poslovanje je biloevezano s troški 6 milijonov. Vsebinska zakonodaja in državnega posredovanja z ozirom na direktno zaščito delavstva — nadaljuje uradno poročilo — se omejuje bistveno na to-le: na dobavljanje prispevkov za zavarovanje delavstva in na poravnavanje sporov med kapitalisti in delavci. Prva naloga ne zahteva posebne organizacije, drugo nalogo pa izvršujejo uspešno krajevne politična oblastva, ki so doslej vedno posredovala v sporih med kapitalom in delom. V velikih socialnih konfliktih v povojnih letih ni to ministrstvo nikoli moglo izdatno posredovati in je moral to storiti ministrski predsednik sam in potem svojih političnih organov.
Čudno le, da so fašisti prišli še-le sedaj, ko gre za odsvolitev ministrov ljudske stranke in za združitve vsega državnega aparata v njihove roke, na to, da so davkopolčevalci plačali skozi tri dolga leta milijone za ustanovo, ki ni vršila svoje naloge. Na drugi strani zveni danes zelo čudno trditve, da je ministrstvo za delo in socialno skrbstvo... nepotrebna ustanova! Koliko drugih ustanov in stroškov, torej davkov, bi bilo bolj nepotrebnih nego ministrstvo za delo in skrbstvo, ki izvršuje v vseh modernih državah pač ogromno nalogo in bo le v Italiji odslej dalje "nepotrebno".
Po sklepu ministrskega sveta bodo nekatera dela odpravljena ministrstva poverjena ministrskemu predsedniku (ustanove bivših bojevnikov in invalidov), nekatera pa ministrstvu za industrijo, trgovino in delo (delo in socialno skrbstvo).
Ministrski svet je razen tega odobril na svoj včerajšnji seji načrt ministra Gentileja za popolno preuredbo srednjih šol,

katero je minister Gentile postavil kot izhodišče za izboljšanje gnojnega in moralnega položaja profesorjev. Namesto dosedanjih šol, znanih pod imeni: tehnična šola, licej, gimnazija, tehnični zavod, normalna in nadopolnilna šola se bodo uvedle s 1. oktobra: nadopolnilna šola, licej-gimnazija, tehnični zavod in znanstveni licej, učiteljske in ženski licej. Namen nadopolnilne šole bo izpopolniti izobrazbo, ki jo mudi ljudska šola, in usposobiti dijake ne za nadaljevanje študijev temveč za nastop manjših služeb. Študij v gimnaziji-liceju bo trajal 8 let, pet let v gimnaziji, tri v liceju. Poleg dosedanjih predmetov se bo uvedla kot obvezne učni predmet zgodovina umetnosti. Študij v učiteljskih bo trajal po novem načrtu 7 let in bo razdeljen v dva tečaja: nižji (4 leta), višji (3 leta). V vseh razredih se bo poučevala tudi latinščina, s katere pouzkom se namerava ustvariti podlaga za splošno izobrazbo dijakov v humanističnem duhu. Število učiteljskih bo skrženo od dosedanjega števila 156 na 87, ki bodo usposobljala vsako leto po kakih 6.000 učiteljev, kar se smatra, da bo zadostovalo.
Študij v tehničnih zavodih, ki traja sedaj 4 leta in se po drugem letu deli v razne oddelke, bo trajal odslej 8 let in bo usposobljal dijake za študij na univerzi. Študij v znanstvenem liceju bo trajal 4 leta. Učili se bodo v njem med drugim risanje, italijansčina, en tuj jezik, filozofija in politična ekonomija. Po dosedanjih uredbi se je poučevala v srednjih šolah kot obvezni predmet od tujih jezikov edino le francoščina, odslej se bodo poučevali v nižjih srednjih šolah po potrebi posameznih pokrajin francoski, angleški, španski, nemški ali pa slovanski jezik.
Ženski licej, kjer bo trajal študij 3 leta, in ki je namenjen učenkam, katere se ne nameravajo posvetiti učiteljski službi bo pristopen učenkam z izobrazbo, ki jo nudi prvi tečaj učiteljske ali prvi tečaj tehnične zavoda ali gimnazije. Tudi tukaj se bo poučevala poleg drugega latinščina.
Glavna reforma, uvedena po novem načrtu, je državni izpit za dijake javnih in privatnih srednjih šol. Izpridevalo, izdano od srednjih šol, bo imelo le notranjo vrednost, pri državnem izpitu pa bo moral dijak pokazati ne kaj se je naučil, temveč kaj zna. Izpitna snov bo ista kakor pri prvem notranjem šolskem izpitu, samo profesorji bodo drugi. Za vstop v prvi razred srednje šole in za vstop v višji tečaj srednje šole se bo zahteval odslej prestopni izpit.

Ministrski svet je nadalje razpravljal o ukazu-zakonu, ki uvaja predhodno dovoljenje za nove domače in tuje zavarovalnice proti škodi, o predlogih ministra Di Cesaro glede revizije osebja ministrstva za pošto in brzojave in je odobril razne predloge finančnega ministra, med drugimi pogodbo z amsterdamsko družbo "Thotogen" glede čistilnice mineralnega olja na Reki. Na predlog ministra za kolonije je bil imenovan za glavnega tajnika cirenajske vlade kom. dr. Rihard Astuta.

Demokratije naj bi pa prevzeli: 1. mesto podpredsednika v vladi, 2. ministrstvo notranjih del, 3. ministrstvo za agrarno reformo, 4. ministrstvo pravde, 5. ministrstvo prosvete, 6. ministrstvo šume in rude, 7. ministrstvo za socialno politiko.

Liberalna stranka in Mussolinijeva vlada
MILAN, 28. Na kongresu liberalne stranke sta bili včeraj sprejeti dve resoluciji. V prvi resoluciji se poudarja potreba ustanovitve parlamentarne skupine liberalne stranke, prepušča pa se vodstvu izbira primerne časa za to. V drugi resoluciji se potrjujejo načela, izražena na bolonjskem kongresu oktobra 1922., se poudarja zvestoba liberalni ustavi in reprezentativnim ustanovam, ki se ne smejo izpremeniti v polje za strankarske boje in se končno poudarja potreba lojalnega, moralnega in dejanskega podpiranja Mussolinijeve vlade.

Francoski zrakovplovec izginil na poletu iz Pize v Rim

RIM, 27. Francoski zrakovplovec stotnik Madon, član oddelka "Bapt.", ki se pripravljala na polet okoli sveta, je včeraj vzel let v spremstvu italijanskega letalca Brak Pape iz Pize proti Rimu. Dočim je Brak Papa srečno prispel v Rim, se o francoskem letalcu še nič ne ve. Kmalu po vzletu ga je Brak Papa izgubil v oblakih iz oči. Komisarjat za aeronavtiliko je ukrenil vse potrebno za iskanje nesrečnega letalca, ki se je brzkone kje ponesrečil.

Jugoslavija

Pašić vnovič povrnil nalog za sestavo vlade

Kralj poveril sestavo Davidoviću
BELGRAD, 27. Dopisni urad javlja: Pašić je včeraj odklonil mandat za sestavo vlade. Pogajanja z demokrati so se razbila vsled zahtev teh poslednjih glede ministrskih listnic, katere zahteve niso v razmerju s položajem, ki so ga ustvarile volitve. Kralj je poveril nalog za sestavo nove vlade načelniku demokratske stranke Davidoviću, toda le malo upanja je, da se mu posreči. (Stefani.)

BELGRAD, 27. Danes ob 11. dopoldne je bil Ljuba Davidović sprejet od kralja v javnici, na kateri je zvedel najprej nepričakovano vest, da je Pašić že snoči odgovoril kralju, da ne more sestaviti koalicijske vlade in da ne more dovesti svojega programa v sklad s pogoji demokratskega kluba in da zato vztraja pri ostavki, ki jo je podal v terek zvečer. Kralj je vzel to na znanje kot vrnitev mandata, čeprav Pašić ni dopoldne nikomur povedal, da je vrnil mandat, niti Davidoviću, s katerim je se celo dogovoril sestanek za pogajanja.

Kralj je nato poveril mandat za sestavo koalicijske delovno-voljne vlade Ljubi Davidoviću. Davidović je mandat sprejel in odšel takoj v demokratski klub, kjer je poročal o rezultatu svoje javnice pri kralju. Vest o poveritvi Davidovića s sestavo kabineta je napravila v skupščinskih kuluarjih veliko senzacijo.

Davidovićev mandat se glasi za sestavo delovno-voljne koalicijske vlade z nalogom, da sprejme skupščina sledeče nujne zakone: uradniški, invalidni, zemljoradniški, o ustroju vojske in zakon o cestah — z dodatkom, da v slučaju potrebe vzame skupščina v pretes tudi druge zakone. Kralj Davidovićevemu mandatu ni omejil z nobenim rokom.

Program demokratskega mandatarja krone je sledeči:

1. Parlament naj sprejme navedene štiri zakone, ki tvorijo minimalni parlamentarni program demokratske stranke.
2. V administraciji se izvede remedura ter se zlasti izvede reparacija uradništva, ki je bilo preganjano pod prejšnjim režimom.
3. Nova vlada naj polaga največjo pozornost na gospodarska in socialna vprašanja ter pred vsem takoj izvede trajno izboljšanje položaja državnih nameščencev.
4. Pri nastopu nove vlade naj se primerno proglasi, da bo vlada čimprej razpisala nove volitve.
5. Politika vlade naj se vodi tako, da se omogoči pri volitvah vzajemni nastop vseh onih, ki se zavedajo, da je edini spas moč v močni edinstveni Jugoslaviji.

Kaj zahtevajo demokrati za vstop v koalicio?

- BELGRAD, 27. Definitivni pogoji demokratskega kluba so formulirani takole:
1. Poslovna vlada imej volitveni značaj. To se ima po možnosti v gotovi obliki konstatirati v bodoči deklaraciji, ki jo poda nova vlada narodni skupščini.
  2. V slučaju kakih diferenc naj poslovna vlada ne poda demisije, marveč mora takoj pristopiti k novim volitvam ter jih izvršiti.
  3. Delovni parlamentarni program ima biti po obsegu manjši kakor program g. Pašića. Program naj obsega samo rešitve uradniškega, zakona. Ko se ti zakoni sprejmo, se imajo vršiti nove volitve.
  4. Demokratije dalje zahtevajo, da se dovoli povratek v državno službo vsem dobro kvalificiranim uradnikom demokratom, ki so bili odpušteni za časa radikalne vlade.
  5. Na vsak način se imajo izročiti posl. ministrstva notranjih zadev demokratom, dalje mesto podpredsednika v parlamentu.
  6. Kaznovati se imajo vsi oni uradniki, ki so se pregrešili proti zakonu in so zlorabljali svojo oblast za časa volitve.
  7. Razdelitev portfeljev se nima izvršiti po principu američne sile v parlamentu, temveč po taktični moči strank med narodom, na podlagi pri volitvah oddanih glasov. Ima se demokratom dati tudi mesto podpredsednika v vladi.

Demokratije so pripravljene priznati radikalom tele portfelje: 1. predsedstvo vlade, 2. ministrstvo zunanjih del, 3. ministrstvo financ, 4. ministrstvo socialnega, 5. ministrstvo trgovine in industrije, 6. ministrstvo javnih del in 7. ministrstvo pošte in brzojave.

Demokratije naj bi pa prevzeli: 1. mesto podpredsednika v vladi, 2. ministrstvo notranjih del, 3. ministrstvo za agrarno reformo, 4. ministrstvo pravde, 5. ministrstvo prosvete, 6. ministrstvo šume in rude, 7. ministrstvo za socialno politiko.

Te svoje zahteve demokratije zelo obširno motivirajo. G. Davidović je na sestanku g. Pašiću tudi kratko pojasnil razloge za gorenje demokratske zahteve. Pri razdelitvi portfeljev ne sme priti sedaj v parlamentu merodajna struktura v poštev, ker je ta bila rezultat pristika od zgoraj na eni strani in na drugi strani, kar se tiče revizionističnih skupin, rezultat demagogije in pritiska od Radiceve strani. Pri razdelitvi portfeljev je treba upoštevati dejanski položaj obeh velikih parlamentarnih skupin in dejansko zaslabo obeh strank med narodom. Po statističnih podatkih, ki jih je zbrala demokratska stranka, so pri volitvah 18. marca pridobili demokratije nekaj nad 414.000 glasov, radikali pa celokupno v vsaj državi nad 516.000 glasov. Z ozirom na to število je za demokratije pri razdelitvi portfeljev merodajno razmerje radikali : demokratije 10:8.

Čehoslovaška

Beneš o sporu med Čehoslovaško in Ogrsko

PRAGA, 28. Minister Beneš je podal v čehoslovaškem parlamentu izjavo o ukrepih vlade proti Ogrski. V svojem govoru je rekel med drugim:
"Še dve leti si sledijo incidenti ob slovaške-ogrski meji eden za drugim. V zadnjih dveh mesecih so se dogodili štiri novi incidenti, med katerimi je posebno obsojanja vreden zadnji incident: eden izmed naših carinarjev je bil na nečloveški način umorjen: Morilci so žrtve 19-krat z bajonetom zabodli.
Po vsakem incidentu smo poslali ogrski vladi noto, toda navadno nam je odgovorila, da gre za izzivanja z naše strani. Jaz pa vem, da ni bilo tako, kajti naši stražniki imajo najstrožja povelja. Ker nismo mogli doseči po enem celem letu prizadevanja jamstev za varnost naših obmejnih straž, smo morali enkrat napraviti konec temu stanju. Ukrenili smo torej mere — pri tem ne gre za sovražno dejanje proti sosedni državi — s katerimi naj se javno mnenje opozori, da so bili ti slučajji prerisni in da je skrajni čas, da se ta sistem odpravi. Vlada je pripravljena sprejeti pametno in prijateljsko rešitev, zahteva pa popolno zadoščenje z ogrske strani za umor nedolžnega človeka. Zahtevamo, da morajo na ogrski strani nehati motiti mir.
Ogrska vlada je vložila prošnjo, naj se obrazuje komisija, ki bi končno rešila vse te slučaje. Sprejeli smo in smo tudi že imenovali naše člane za to komisijo. Moramo pa protestirati proti trditvi g. ministra Daruvaryja, češ da hoče Čehoslovaška obrekovati Ogrsko pred svetom. Nasprotno, mi želimo imeti z Ogrsko dobre odnose, hočemo mir ob meji in živeti z našo sosedo v dobrem sosedstvu."

Vztrajnost čehoslovaške vlade
PRAGA, 28. Dr. Borsky, bivši in prvi čehoslovaški poslanik v Rimu, je objavil v "Narodni Politiki" članek o odnosih med Čehoslovaško in Ogrsko in o znanih incidentih. V članku je podan splošen pregled pogajanj med Čehoslovaško in Ogrsko. Ta pogajanja dokazujejo dobro voljo praške vlade. Dr. Borsky zaključuje svoj članek s sledečimi besedami:
"V moči ogrske vlade je, da se napravi konec incidentom. Ako pa Budimpešta ne more brzdati tolp Hejasa, Goemboesa, Friedricha in Pronay-a, bo morala čehoslovaška vlada ukreniti še izdatnejše mere, da vzpostavi mir ob meji."
Vlada je izgnala s slovaškega ozemlja zopet nekoliko ogrskih državljanov. Vsi prizivni izgnanih ogrskih državljanov so bili zavrnjeni.

Hejas na meji s svojimi tolpami

PRAGA, 28. List "Lidové Noviny" objavlja dopis iz Budimpešte v katerem je rečeno, da je umor obmejnega stražnika Sedlačka delo Hejasovih tolp, katere se nahajajo ob slovaško-ogrski meji že od meseca marca. Med "prebujenimi Ogrsi" in drugimi nacionalističnimi organizacijami so bili izbrani najdrzejši četniki, iz katerih so bile obrazovane posebne vstaške organizacije. Člani teh organizacij so dobili od II. vstaške armade dovoljenje za prosto vožnjo po železnicah in pravico, da smejo aretirati sumljive osebe.

Rusija

Vzorčni semenj v Moskvi

RIM, 28. Mednarodna trgovska zbornica javlja: Od 15. avgusta do 1. oktobra 1923. bo v Moskvi vzorčni semenj poljedelskih pridelkov in industrijskih izdelkov. Na semenju bo zastopano tudi inozemstvo. Prijavila so že svojo udeležbo organizacije važnejših evropskih in ameriških držav. Tujini razstavljalcem bodo dovoljene znižane cene za vožnjo po železnicah, oproščeni bodo carine za blago za razstavo in bodo lahko svobodno prodajali razstavljeno blago in vzorce. Rusija bo dala na razpolago posebne parnike in posebne železnice za prevažanje blaga.

Anglija

Irski vstaji ukiniti sovražnosti

DUBLIN, 28. Glavni stan vstašev je odredil, da se imajo s 30. aprila prenehati sovražnosti. Vendar pa imajo čete ostati na svojih mestih. De Valera je izjavil v nekem proglasu, da je priznanje vseh suve-

renih pravic irskega naroda eden glavnih predpogojev za mir.

Angleške ladje tihotapijo alkoholne pijače v Ameriko

WASHINGTON, 28. Državni oddelek se je ponovno pritožil na prijateljski način pri angleški vladi radi tihotapljenja alkoholnih pijač v Ameriko z ladjami pod angleško zastavo.

Nizozemska

Oboroževanje Nizozemske

HAAG, 28. Poslanska zbornica je pričela načrt za zvišanje števila enot mornarice, kateri je bil predan posebni komisiji v svrhu sestave konkretnih predlogov. Ta komisija je izvršila to nalogo ter v priloženem poročilu izjavila, da je izvršitev tega načrta nujno potrebna posebno za obrambo nizozemskih kolonij v Indiji. Gre za zgradbo nekaterih podmorskih čolnov in drugih majhnih enot za obrambo reških izlivov na Nizozemskem in obrambnega ladjevja za kolonije.

Nemčija

Kaj bo Nemčija ponudila? — Cunov položaj nevzdržen

PARIZ, 28. Agencija Havas poroča iz Londona, da vlada v tamošnjih uradnih in političnih krogih še vedno negotovost o višini svote, ki jo misli Nemčija ponuditi na račun odškodnin. Prevladuje mnenje, da bo Nemčija predlagala udeleženost Bergmannovega načrta, kar se pa smatra za splošno v zaveznikih krogih za nesprejemljivo. Iz Berlina došla poročila pravijo, da je postal položaj Cuna nevzdržen in da stopa Stresemann vedno bolj v ospredje. Koliko Nemcev je bilo izgnanih iz zasedenega ozemlja.

BERLIN, 28. Pruski ministrski predsednik je izjavil zbornični komisiji, da je bilo do 15. aprila izgnanih iz zasedenega ozemlja 3886 nemških in državnih uradnikov in 156 zasebnikov. Razen tega je bilo izgnanih 816 drugih uradnikov in 26 zasebnikov, tako da znaša število izgnanih 4884. Če se k tem vstejejo še člani družin, znaša število izgnanih nad 20.000 oseb.

BERLIN, 28. Wolfova agencija objavlja tole poročilo: Vesti, razširjene v inozemstvu in s katerimi se občinstvo svari pred potovanjem v Nemčijo, nimajo nikake podlage. Nemška vlada in nemške gospodarske organizacije ne delajo tujim podjetjem nikakih ovir.

Konferenca v Lausanni

Vprašanje kapitulacij pred političnim odsekom — Razpravljanje o zaščiti ver

LAUSANNE, 28. Včeraj se je sestel politični odsek, ki je razpravljal o kapitulacijah, oziroma dnevu njihove pravnoveljavne odprave. Turki namreč zahtevajo, da se morajo kapitulacije smatrati za odpravljene že izza septembra 1914., medtem ko hočejo zavezniki pravnoveljavno odpravo kapitulacij določiti na dan, ko bo stopila v veljavo mirovna pogodba, ker so kapitulacije plod obojestranskih pogodb in je njihova enostranska odprava s strani Turčije neveljavna. V istem smislu z zavezniki se je izrazil tudi zastopnik Amerike. Italijanska delegacija je nato predlagala, da bi se uvrstile v pogodbo določbe o zaščiti duhovnih pravic verskih oblastev, posebno katoliških in muslimanskih.

Avstrija

Madžarska rovenja na Gradskem

DUNAJ, 28. "Abend" poroča o senzacionalnem načrtu "prebujenih" Madžarov za vstajo na Gradskem proti Avstriji. Približno 5000 obojestranskih Madžarov se bi pod pretvezo, da grejo na delo na veleposelstva Madžarov na Gradskem, nanirilo deželi, da bi se potem v ugodnem trenutku uprli in izzvali tako pravo vstajo.

Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, 26. aprila 1923.

Kakor sem poročal že zadnjič, kriza se ne bo rešena tako hitro. Pašić je sicer že pred dobrim tednom dobil mandat za sestavo nove vlade, toda sestavi je doslej še ni. Ker ima v rezervi premoč aduten, to je revizionistični blok, je jasno, da nastopa precej samozavestno v razgovorih z demokrati. Po večdnevni pogajanjih z demokratskim klubom so ti končno formulirali svoje zahteve za vstop v koalicijsko vlado, ki se glase v glavnem:

- 1.) brezpogojna izvedba vidovdanske ustave,
- 2.) sprejete invalidskega, uradniškega in agrarnega zakona; nato pa takoj
- 3.) nove volitve.

Tendenco demokratov je jasna. Pri teh volitvah so prišli številno zelo oslabilni v parlament in za glavni vzrok tega nazadovanja smatrajo to, da je izvedla volitve samoradikalna vlada. Upajo, da bi jih nove volitve, ki bi jih vodila po njihovem mnenju radikalno-demokratska koalicijska zopet okrepila, da bi tako lahko v novi skupščini igrali zopet odločno vlogo, kakršno so igrali v ustavotvorni skupščini.

Toda Pašić noče o kakih novih volitvah niti slišati, kajti mož dobro ve, da bi se mogli demokratije okrepiti samo na njegov račun, kar zanj seveda nikakor ne more biti posebno mikavno. V Sloveniji, na Hrvaškem, v Bosni in v Dalmaciji nimajo pričakovati demokratije v nobenem slučaju kakih ugodnejših rezultatov, kajti tu je narod (tako slovenski in hrvaški, kakor

tudi muslimani) že do zadnjega človeka razgiban in deloma celo sfanatiziran za gotovo idejo (avtonomistično), zato pa na izid volitev ne mogel vplivati prav na en režim, obratno, nove volitve bi mogle prinesle Korušcu, Radiću in Spahu le še ve uspehe. Ostanje torej še srbske pokrajine, kjer je odnesel zadnjič ogromno zmago Pašić in kjer bi mu za slučaj, da bi vodila volitve radikalno-demokratska koalicija, demokratje gotovo odjedli precej mandatov. Dalje računa Pašić tudi s tem, da bi se pojavila pri novih volitvah prav gotovo v Vojvodini tudi posebna madžarska stranka, ki si utegne priboriti največ na radikalni račun v Vojvodini kakih 8 mandatov in končno je popolnoma gotovo že danes, da bi postavil pri eventualnih novih volitvah Radić svoje kandidate tudi v Vojvodini, Makedoniji in Črni gori, če ne celo v Srbiji. Glede na razpoložene ljudskih mas v tem slučaju ni izključeno, da bi izšel Radić iz eventualnih novih volitev kot najmočnejša stranka v državi, kar bi seveda le še otežilo notranjopolitično situacijo, ki je že itak dovolj zamotana.

To so torej tehtni razlogi, da nočejo radikali za enkrat niti slišati o kakih novih volitvah in da vlada glede na to v njihovem klubu tudi vedno večje nerazpoloženje za demokratsko-radikalno koalicijo, pač pa vedno resneje mislijo na zvezo z revizionističnim blokom v eni ali drugi obliki. Toda radikalno-demokratski koaliciji bi bila očitno zelo naklonjena krona, ki nastopa zadnje dneve vedno bolj iniciativno. Na dvoru se stalno vrstijo v ajdijenci Pašić in Davidović, Pribičević in Ljuba Jovanović, peleg tega pa pritiskajo na tako rešitev sedanje krize vedno bolj tudi različne neodgovorne avtoritete, stoječe izven parlamenta. Glede na vse to se seveda, kakor sem poudaril že v zadnjem pismu, popolnoma nemogoče vsako prekrivanje, ker danes faktično tudi niče ne ve, kakšen bo rezultat. Mogoče so pa le tri kombinacije, namreč:

- 1.) samoradikalna vlada z glavnim programom doseči končni sporazum z revizionističnim blokom,
- 2.) radikalno-demokratska koalicija, o katere posledicah sem govoril zgoraj, in
- 3.) samodemokratska vlada, ki bi naličila diktaturi in katere posledice so za enkrat seveda še nedogledne, nedvomno bi bil pa to verisimilnejši poizkus.

Praden pade definitivna odločitev, bo Pašić gotovo še kralju vrnil mandat (še je že zgodilo. Prip. Edinosti), nakar bo ta poizkusil z Davidovićem, za katerega je pa že danes povsem jasno, da parlamentarne vlade ne bo mogel sestaviti. Nato pride na vrsto seveda zopet Pašić in potem bomo videli.

Glede na kombinacije o izhodu iz sedanje krize morda ne bo odveč, če se ozremo nekoliko natančneje na številčno moč posameznih strank v parlamentu in med narodom, saj bi povedale suhe številke več, kot pa vse dolgovzno govorenje. Da bo v tem pogledu primerjanje lažje, bomo navedli povsod tudi tozadnje številke iz prejšnjega parlamenta. Ozirali se bomo seveda zgolj na vodilne stranke in pa na številke neposredno po volitvah. Glasov so dobile posamezne stranke, kakor sledi:

	1. 1920.	1. 1923.
demokratska	319.000	394.000
radikalna	284.000	557.000
zemljoradniki	118.000	120.000
Radić	230.000	465.000
bos. muslimani	110.000	112.000
dr. Korušec	110.000	136.000
kommunisti	198.000	17.000
socialisti	97.000	50.000
džemijet	30.000	73.000
Nemci	—	41.000
Črnogorski avtonom.	—	8.000
Drinković	3.000	16.000

Številni mandatov pa seveda daleko ne odgovarja razmerju glasov, kajti mandati so porazdeljeni na stranke tako-le:

	1. 1920.	1. 1923.
radikalci	91	107
demokratje	92	52
zemljoradniki	31	9
Radić	50	70
Spaho	24	19
dr. Korušec	27	24
kommunisti	58	—
socialisti	10	3
džemijet	8	14
Nemci	—	7
Črnog. avtonomisti	—	1
Drinković	—	2

Ker so za enkrat važni pri nas izključno je politični problemi, zlasti vprašanje revizije ustave, lahko po tem vidiku stranke ljudi grupiramo. V tem slučaju vidimo, da je: 1.) Za brezpogovorno revizijo ustave okroglo 770.000 glasov — 117 poslancev; 2.) brezpogovorno za vidovdanske ustavo (demokr.) 394.000 glasov — 52 poslancev. Vsi drugi so pa v tem pogledu še neopredeljeni in bi se zadovoljili tako s centralizmom, kakor tudi z avtonomijo, le da bi bilo ugodno nekaterim njihovim partikularnim interesom. Za slučaj, da bi pristali radikali na revizijo ustave, bi se zvala revizionistična večina na okroglo 1.320.000 glasov in 224 mandatov, kar pomenja nad dve tretjini vseh oddanih glasov in skoro tri četrtine vsega parlamenta, dočim bi reprezentirala demokratsko-radikalna koalicija komaj 950.000 glasov in 159 mandatov, to je torej polovica glasov in mandatov.

Ze iz tega razmotrivanja je torej jasno razvidno, da imajo za enkrat ključ do situacije v rokah edinole radikali, kajti brez njih je vsaka rešitev nemogoča, se manj pa proti njim. Glede na to je tudi razumljivo, da Radić zadnje dneve svoje besede tudi nekoliko bolj tehta, kot jih je pa doslej, kajti doslej je bil vajan stresati psov-

ke kar iz rokava in je računal pri tem zgolj na efekt pri volivnih masah, dočim se na učinek navzgor ni oziral. V tem pogledu mu hodi sedaj zelo v napotje zlasti prav netaktičen govor na zadnji veliki zagrebški skupščini, ki je vzbudil med radikali mnogo upravičenega ogorčenja. Stališče Radićeve je danes popolnoma drugačno, kot je bilo n. pr. še pred letom dni. Tedaj je šel on samo za tem, da si pridobi hrvaške ljudske mase absolutno v svoje roke in v Belgradu še nihče ni mislil nanj in na kak sporazum z njim, dočim ima danes Hrvatje že za seboj in v njegovi dolžnosti, da jim s spretno taktiko tudi kaj pribori, sicer doživi polom svojih konceptov. V tem pogledu sta njegova zavznika Korušec in Spaho vse previdnejša in skušata s spretnim manevriranjem in uglasjenim nastopanjem neprestano paralizirati Radićeve netaktične zaletelosti. Kako se bodo vse te zakulisne igre in dvoboji končali, bomo videli morda že prihodnji teden.

Borba Avstrije za obstoj

Med nasledstvenimi državami bivše podonavske monarhije je spočetka ravno Nemška Avstrija igrala kaj klavno vlogo. Dunajski upravni aparat, ki je upravljal pred razpadom veliko državo, je ostal skoraj v celoti ter je s svojim ogromni uradništvom padel na rame nezatne države. Dalje so pribražali iz vseh dežel bivše monarhije tisoči in tisoči uradnikov, oficirjev in drugih, ki so bili raztreseni po vsej monarhiji, uživajoč privilegije gospodujočega nemškega naroda. Tudi prihod teh zgolj neproduktivnih ljudi je padel težko na finančno in gospodarsko bilanco države. Če upoštevamo dalje, da je bilo vse gospodarstvo izčrpano po dolgotrajni vojni, tedaj si moramo pač predstavljati, kako ubožni so postali oni, ki so bili pred gospodje.

Ta udarec je bil prehud za avstrijske Nemce, zlasti za Dunajčane. V svojem novem, zares neugodnem položaju, se niso nikakor mogli znajti, manjkala jim je prožnost, da bi se takoj prilagodili novim razmeram. In tedaj se je pričela doba berčenja. Vse je vzdihovalo in tarnalo, da mora Avstrija poginuti, če ne pride pomoč od zunaj, ali pa če se ne združi z Nemčijo. Za vsakdanji kruh so morali Avstrijci neprestano berčati pri zaveznikih, ki so jim ga tudi dajali po drobtinah. Spočetka se ti Nemci, ki so bili nekak samopasni napram svojim sodržavljanom druge narodnosti, niso niti zavedali svoje sramotne vloge. Videli so se v sladko lenobo ter živeli v zavesti, da bo že kdo zanje poskrbel, da ne bodo lakote umrli.

Socialistična vlada je izvršila medtem nekatere politične reforme, toda da bi kakorkoli zboljšala gospodarski in finančni položaj države, se je izkazala popolnoma nezmožna. Teoretični komunisti ni zmoželi niti najmanj vplivati na zboljšanje razmer. Nasprotno, neprestano grožnja boljševizma je škodila tedanji vladi in torej tudi državi. Zavezniki so postali nezupni, zato se je država pogrezala žimdalje bolj v globino. Glavni zunanji znak tega propadanja je bilo padanje valute, ki se je zdelo, da se nikoli ne ustavi.

In priti je moralo kmalu do konca socialistične vlade. Socialistični voditelji so pač izpredvideli, da v danih razmerah ne morejo ničesar napraviti, ampak da kaže črta razvoja vedno navzdol. In njihovi politični nasprotniki so ta položaj izrabljali ter zvalili velike množice ljudstva od socialistov proč. Če niso hoteli socialisti zapraviti popolnoma svojega vpliva, so morali prepustiti vlado drugim strankam. Tako so tudi storili ter zamenjali vloge. Postali so opozicija, torej kritiki, kar je veliko lažje, kakor pa nositi odgovornost za vse neugodne posledice svoje nespособnosti, pa tudi posledice razmer seveda.

Nova vlada, ki je po večini krščansko-socialna, je torej prevzela revidno dedščino in se znašla v istem neugodnem položaju kot poprej socialistična. Nekaj časa je tudi ta vlada kolebala, avstrijska krona je padala, tuji so še dalje pletili s svojimi dobrimi valutami po Dunaju in drugih večjih mestih, še dalje so Avstrijci živeli od roke do ust.

Tedaj pa se je pokazalo, da so novi vladni moze, med njimi zlasti kancelar Seipel, trdno odločeni napraviti konec tem razmeram ter pričeti z resnično sanacijo države. Predvsem je bilo jasno, da ne more država pričakovati od nikoder rešitve, če si sama ne pomaga.

Ze lansko leto se je napotil kancelar Seipel 'po-svetu' ter začel preiskovati in pripravljati teren pri zavezniških državah za tako pomoč, ki bi nekaj izdala. In posrečilo se mu je vzbuditi pri nekaterih državnikih zanimanje za svoje načrte in predloge. Obupno finančno stanje avstrijske države je že prej napotilo nekatere države, med temi Čehoslovaška in Italijo, da so prisločile z znatnimi zneski Avstriji na pomoč. Seveda so bila ta posojila premajhna, da bi zalegla za daljši čas.

Po dolgih pripravah in trkanjih je prišla zadeva Avstrije pred Zvezo narodov, ki je v principu sklenila, da se da Avstriji tako veliko posojilo, s katerim bo mogla stalno sanirati svoje državno gospodarstvo ter postati tak samostojen življenja zmožen organizem.

V načelu je bila torej Seiplova akcija uspeša.

nih zvezah s tistimi finančniki, od katerih je bilo v glavnem odvisno, ali dobi Avstrija posojilo ali ne.

Pogotji so bili nekoliko trdi, recimo, Avstrijska vlada se je morala obvezati, da izvrši radikalne reforme v notranjosti, posebno komisija bi imela kontrolirati vsa načelna dela vlade, ustanovi se nova državna banka z zlatim fondom pod kontrolo komisije itd.

Veliko tega je Seiplova vlada že izvršila. Državna banka je ustanovljena, število javnih nameštencev se je skrčilo za več desetstisoč oseb, ker so bili deloma odpušteni, deloma upokojeni. Takozvani 'Beamtenabbau' je kmalu dovršen. Nazadnje pa se je izvršilo tudi odpuščenje nekaterih ministrov. Pred nekaj dnevi je podala celokupna vlada demisijo in Seipel je sestavljal novo vlado, toda s tem, da so kar štiri ministri odpadli; njih portfelje prevzema po novem zakonu kancelar sam. Tako je kancelar justični, notranji in zunanji minister ob enem.

«Čiščenje» se je torej izvršilo tudi na najvišjih mestih in tako je zares ustvarjena podlaga za novo finančno politiko.

Pred kratkim je Seipel končal svoja potovanja v inozemstvu. Bil je tudi v Genfu, kjer je pri Društvu narodov krepko zastopal interese svoje države. In uspeh tega potovanja je ta, da je Avstriji zagotovljen kredit 520 milijonov zlatih kron, ki se bo najprej začel v kratkem tudi izplačevati.

Pol milijarde zlatih kron predstavlja za Avstrijo veliko premoženje, vendar pa bi se motil, kdor bi mislil, da so s tem že dani vsi pogoji za redni gospodarski razvoj. Ti milijoni bodo zadostovali, da se urede državne finance ter da se ustali valuta. Poleg tega pa je nebroj gospodarskih in finančnih vprašanj, ki tarejo velika in mala podjetja kakor tudi vse zasebnike.

Najprej je treba doseči ravnovesje med uvožno in izvozno bilanco. To pa bo Avstrija dosegla, ako povzdigne svojo industrijo, obnovi obrabljene stroje, vzpostavi prometna sredstva, posebno železnice, ki so med vojno največ trpele. Za vse to pa bo treba zopet kredita, ki ga bo treba dobiti v inozemstvu. Zasebna podjetja bodo morala iskati pri bogatejših državah denarna sredstva in kapitala. V Ameriki je dosti kapitalov na razpolago. Toda kdor si hoče izposoditi denar, mora imeti zaupanje pri upniku, sicer ne dobi nič.

Ako se posreči sedanja akcija avstrijske vlade, potem ne bo manjkalo kreditov tudi za ostale potrebe države.

S političnega vidika je sedanji položaj v toliko zanimiv, ker so Avstrijci vsaj za doleden čas opustili vsako brezplodno misel na združenje z Nemčijo. Sicer pa je danes gospodarski in politični položaj v Nemčiji slabši kot v Avstriji, zato si pač ekonom ne želi združenje z nemško državo. Tudi je treba pomisliti, da je Nemčija sama industrijska država ter bi priklopljena Avstrija zelo neugodno počutila konkurenco nemške industrije, kar bi imelo za posledico, da bi morali zopet tisoč in tisoč avstrijskih domačinov po svetu s trebuhom za kruhom.

Ko se izvede sedanji finančni načrt Avstrije v celoti, tedaj je tudi ta država pokazala svojo življensko zmožnost ter s tem pobila vso tisto zlagano teorijo, da ne more Avstrija, taka kot je zdaj, živeti samostojno življenje. Seveda ga more in še dobro, pač pa je treba dela, žrtve in čakanja, da se zacelijo rane, ki jih je zadala vojna vsem gospodarskim panogam.

Urejene razmere v Avstriji pa bodo ugodno vplivale na medsebojno razmerje nasledstvenih držav. Tudi bo deloval zgled Avstrije poučno in vzpodbudno za vse one države, ki se bore danes s finančnimi in gospodarskimi težavami.

Zadovoljen sosed pa je tudi veliko jamstvo za mir. In miru in normalnih razmer pa potrebujejo danes vsi, posebno pa tiste države, ki so nanovo vzkilile iz bivše monarhije, ali pa so se tako povečale, da jih je smatrali za nove državne organizme.

Reparto Czecho-Jugoslavo

Kapitan Luigi Paolini priobčuje pod gornjim naslovom v listu «Prager Presse» zanimive spomine, katere priobčujemo dobesedno, posvečujoč jih pred vsem tistim ljudem, ki so nepremišljeno hitro gotovi s pavšalno pscovo 'avstrijakanti', posebno tedaj, ko govore o Slovanih. Spomini kapitana Paolinija so le majhen, nezaten odlomek iz častne, junške borbe slovenskih narodov za neodvisnost, iz gigantskega dela, ki so ga avstrijski Slovani izvršili te in onstran nekdanjih okopov, v vseh delih sveta, da dosežejo zlato svobodo. Evo brez daljega, kaj piše kapitan Paolini:

«V prvih vojnih letih je bilo v Italiji splošno mnenje o avstrijskih Slovanih, da so najhujši in najbolj zagrizeni Avstrijci. Zadržanje slovenskih čet, posebno Jugoslovanov na italijanski fronti, je moralo to mnenje le podkrepiti. Malo število slovenskih emigrantov in posamezni dezertirji naravno niso utegnili ovreči to — kakor se je pozneje izkazalo — krivo presojevanje slovenskega mišljenja.

Italijani so vsled svoje politične vzgoje na splošno nenaklonjeni Slovanstvu. Zastopniki slovenskih Narodnih svetov in Narodnih odborov v inozemstvu spočetka niso imeli ne moči ne možnosti, da bi voditelji italijanske vojne politike prepričali o tem, da je treba, da revidirajo svoje mnenje o avstrijskih slovenskih narodih. Vsi slovenski propagadni poizkusi v Italiji so se izjalovili, kajti vsakdo, ki je hotel govoriti Italijanom o takih idejah, je naletel samo na neverna ušesa in na neplodovita tla. Slovonom prijazna agitacija je bila v Italiji do prvih mesecev leta 1918 takorekoč izključena.

Prvi avstrijski Slovani, katerim se morali v Italiji verjeti brezdvomno, da iz trdnega prepričanja in iz resničnega idealizma delajo za osvoboditev svojih narodov, so bili carzanski uporniki. Carzani je vas v italijanskem delu Tirola, ležeča tri kilometre severnozhodno od mesteca Borgo. Hudournik Maso buči mimo vasi ter se nedaleč od Carzana izliva v Brento. Ob potoku Maso je v vojnih letih 1916 in 1917 tekla fronta med italijanskimi in avstrijskimi zakopi. Neznatno selo Carzano je bilo mnogo imenovano po veleizdajniški aferi z dne 17. septembra 1917. «Carzanski izdajstvo» je vzbudilo v avstrijskih in nemških listih silno polemiko in interpelacije nemškonalnih poslancev v dunajskem parlamentu so ob enem s poročili a. o. generalnega štaba dvignile neverjetno veliko prahu.

Vojaska podjetja sodimo vedno po njihovih uspehih. Narinja se torej vprašanje, zakaj je mogla afera 17. septembra, kateri se sme končno pripisovati le lokalni pomen, povzročiti toliko razburjenja? Odgovor na interpelacijo, ki ga je dal avstr. minister za domobranstvo, dokazuje, da se je avstrijsko vodstvo vojske zelo hitro zavedelo nevarnosti, v kateri se je nahajala fronta od Koroske do Švice. Mentor domobranskega ministra v listu «Neue Freie Presse» je smatral za potrebno pokazati na skoraj nedogledne posledice, katere bi bila imela afera, če bi bili Italijani izkoristili vrzel bolj spretno ter prešli k dejanju.

Preiskava o carzanski aferi se ni mogla zaključiti do konca vojne in pomena še dandanes skrivnost za javnost. Avstrijsko armadno vodstvo si je pošteno prizadevalo, da bi zadobilo popolno jasnost o namelih carzanskih upornikov, — vendar pa obsežna tozadevna zbirka spisov, ki so hranjeni v arhivih dunajskega vojnega ministrstva, ne daje prave slike o ciljih in namelih Carzancev. Njihove cilje označuje pravilno edino enostavni uvodni stavek v načrtu nadporočnika dra. Ludvika Pivko-ča, katerega je ta poslal nekaj mesecev pred akcijo italijanskemu vrhovnemu poveljstvu. Stavek se je glasil:

«Mislimo, da je pred predstoječo nemško in avstrijsko soško ofenzivo mogoče temeljito izpremeniti ravnotežje vojaških sil na italijanski fronti v prilog Italije in njenih zaveznikov.»

Kdo so bili Carzanci? Jugoslovenski častnik, dr. Pivko, kateri je začasno poveljeval 5. bataljonu 1. bosansko-hercegovskega polka v oddelku Borgo, je organiziral slovenske častnike, podčastnike in moštvo svojega oddelka ter je iztuhtal da-

lekosežen načrt. Iz avstrijske črte ven je iskal zvezo z narodnimi revolucionarnimi zastopniki v inozemstvu, ponudil je svoje moči zaveznikom ter je pripravil udarec na avstrijsko vojsko, ki bi bil utegnil uničiti vso tirolsko fronto. Od častnikov čehoslovske narodnosti, katerim je bil razodet načrt, naj bodo imenovani Fr. Jirsa, Jos. Kohoutek, Mil. Zeleny, Tandler, Omelka, Horák, Martinec, Krajnik, Čada, Mader, Nemeček, Hopp in Maštalka, od podčastnikov Mlejnek, Malcanek, Sedlecky, Pajger, Stransky, od vojakov Vacha, Jiranek in Lachvička kot sodružniki in pomočniki Pivko-ča poleg večje množice jugoslovenskih podčastnikov in vojakov.

V sporazumu s Cadorno so organizirani uporniki omenjenega bataljona dne 17. septembra 1917 ob 9. zvečer odprli Italijanom oddelek Maso v suganski dolini pri Carzanu, in nato so se zamogle pripravljene italijanske čete takorekoč neovirano izliti čez sedlo Cadin v Fleimsko dolino, da pri Bozenu prestrizajo železniško progo, edino življensko žilo avstrijske tirolske fronte. Kolona, ki je imela v suganski dolini preko Levika napredovati proti Tridentu, je bila ob začetku operacij podrejenega pomena.

Carzanci niso dosegli širokega strategičnega uspeha. Podjetje se je zrušilo vsled pogreškov, ki jih je napravilo italijansko vodstvo. Afera pa ni ostala popolnoma brezuspešna. — Carzanski slovenski častniki in moštvo se v Italiji niso mogli smatirati za vsakdanje dezertirje ter biti vtaknjeni po stari metodi v kak ujetniški tabor, posebno ko je bil dr. Pivko tako previden, da si je že v naprej dal zamisliti za svoje čete osebno prosič in zvojemni odhod iz Italije. Kljub vsem potežkočam, s katerimi so morali računati v Italiji, so se Carzanci odločili, da ostanejo v Italiji. Našli smo jih že v mesecu oktobra 1917, na Monte Zebio in pri Monte Rasta pri Asiagu kot bojevnike na fronti, kateri so vzbujali velikansko pozornost vseh italijanskih poveljstev in čet. Poznejši uspehi, ki jih je «Reparto czecho-jugoslavo» dosegel v marcu 1918 na Col d'Echele, so pospešili dozorevanje ideje v Italiji, da bi znalo biti neprecenljivo koristni, če bi se dovolila in pospeševala ustanovitev čehoslovske legije. Na kongresu v Rimu (aprila 1918) je zamogel on Orlando sporočiti čehoslovaškemu zastopniku zanimivo «poročilo starega vojaka» o delovanju legionarjev na italijanski fronti.

Tako je Carzano postal jedro vseh formacij vojnih prostovoljcev v Italiji, posebno čehoslovskega zborov.

DNEVNE VESTI

Poroka. Dn. 27. 4. m. se je poročil na Vrhniki dr. Anton Andrejčič z gospico Marinko Hočevarjevo. Novoporočenec je naš rojak in bivši odvetnik v Trstu. Povodom tega srečnega rodbinskega dogodka čestitamo novoporočenca in Andrejčičevi rodbini, živeči v Trstu.

Nišoli jim ni prav! Z raznih strani dežele nam že precej časa prihajajo sporočila, da oblastveni organi poizvedujejo pri slovenskih starih o dijakih iz Julijske Krajine, ki študirajo v Jugoslaviji. Iz kakšnega razloga? Kak namen zasledujejo s temi poizvedovanji? Po vsej božji in človeški logiki bi si morali misliti, da jim je stvar vendar nekoliko neprijetna. In zdravi človeški razum bi smel pričakovati, da bodo skušali tej neprijetnosti priti v okoliščini, ki bi bilo izdatno, ki bi moglo zagotoviti uspeh. To je, da bodo hoteli z ustanovitvijo res dobrih slovenskih šol vsake vrste, tako, da ne bo naše mladine nezaprana potreba silila na šole preko meje! Pa saj smo že tolikokrat govorili merodajnim činiteljem, da je le od njih samih odvisno, če hočejo, da slovenski dijaki ne bodo več zahajali v Jugoslavijo! Ali na to uho so gospoda trdovratno gluhi. Danes naj ugotovimo nekaj drugega, kaj značilnega. Če Nemci na južnem Tirolskem zahtevajo šolo v materinem jeziku, jih podjajo — kakor se je zgodilo ravno te dni — preko Brennerja, torej čez državno mejo. Pri nas pa zasledujejo stariše in otroke, ker hodijo čez mejo! Z drugo besedo: Gospodi ni nikoli prav, nikakor jih ne moremo ustreči. Če zahtevamo tu, v lastni državi, svojo šolo, smo predrežni in rogovisti, ki da tudi na šolsko polje vlačimo politiko. Če pa si hočemo pomagati druge, smo zapisani v črne bukve in so nam oblastveni organi za petami. Naj storimo tako ali tako — nikoli ni prav storjeno. Vemo sicer, kako bi jim bilo prav. Ali naj bi se mi odrekli zahteve po svoji šoli in pošiljali otroke v šole, kjer bi se — radi nepoznavanja jezika — nič ne naučili, ali pa naj bi družine kar pobrale vsa svoja sila in kopita in zapustila to svojo rojstno grudo! Taki želji pa že celo ne moremo ustreči! Tako nam ne kaže drugega, nego potpeti in čakati, dokler gospodo morda vendar sreča pametno izpoznanje, a dotlej pomagati si sami kakor vemo in moremo.

Davčne napovedi. Tridentinski prefekt je sprejel deputacijo nemških županov, kateri so mu predložili potežkoče, s katerimi se imajo boriti davkoplačevalci pri davčnih napovedih s posebnim ozirom na davek na stavbe, za katerega preteče napovedni rok dne 30. t. m. Davčni sistem in uterjanje davkov je za nove pokrajine popolnoma novo, tozadevni predpisi so prekasno objavljeni, oziroma se roki prekratko odmerijo. Predočbe županov so naše pri tridentinskem prefektu popolno razumevanje, opozoril je na potežkoče, ki so zvezane s tem, da se izdajo dvojezični predpisi. Zagotovil je, da bodo takoj izdani ukrepi, da zamore tudi nemško prebivalstvo razumeti nove vladne odredbe in jim zadostiti, kar je končno v interesu države same. Prefekt je obljubil tudi, da bo poslal v Rim svoje predloge, da se napovedni rok, določen za 30. t. m., podaljša. — Kar velja za tridentinsko prefekturo, velja seveda tudi za našo krajino, in če vlada ne bo podaljšala napovedni rok, naj velja mnenje visokega uradnika, tridentinskega prefekta, vsaj toliko, da tisti ljudje, ki bodo, kar je nezgodno, zakasneli s svojimi napovedbami, vsaj ne bodo kaznovani.

Gonja proti «Istarski Riječi». Pred nami je iztis «Istarske Riječi» št. 16 z dne 26. aprila 1923, ki ima omet s sledečimi napismi: Najprej je naslov «Narodna Čitalnica Trnovsko-Torrenova». Na tem naslovu je poštni pečat «Torrenova», nato pride s črno napisano: «Se ne sprejme — prepovedano» sledi pečat: «Čitalnica v Trnovem» in koledarno s svinčnikom pisano: «Rifrutato». Vprašamo Trnovsko čitalnico in ob enem oblastva: Kdo je prepovedal «Istarsko Riječ»?

Nadalje so pred nami iztisi «Istarske Riječi» naslovljeni na: 1. Zivković Antun, Gržani - Krškla, Pazin; 2. Dušković Mate, istotam; 3. Blašković Mate, istotam; 4. Blašković Ante, istotam; 5. Stanić Ante, Grdoselo - Pazin. Vsi ti ometi nosijo napis od iste roke: ritorno. Tudi v tem primeru mislimo, da je dana podlaga za posredovanje oblastva, če hoče.

Izredni dopusti vojakom v neugodnih družinskih razmerah. Vojno ministrstvo je odredilo, da se smejo dovoljevati izredni dopusti najdelj za dobo 3 mesecev onim potrjenim mladeničem, ki se nahajajo v neugodnih razmerah, kakor jih predvideva kr. odlok z dne 7. januarja 1923 št. 2 in 3. in ki dani skrbijo za vzdrževanje njihove družine. Druga okrožnica istega ministrstva pravi, da bodo ostali na trajnem dopustu oni mladeniči letnika 1903, ki ne dosega višine 154 m, ako jim je bila radi tega znižana vojaška službena doba.

Krožek «Adama Mickiewicza». Na tukajšnjem konsultatu poljske republike se je vršil minolega četrtka ustanovni zbor krožka, ki nosi ime svetovno slavnega poljskega pisatelja in pesnika Adama Mickiewicza. Namen tega udruga je pospeševanje kulturnih stikov med poljskim narodom in našimi kraji, posebno v Italiji. Teža sestanka se je udeležil tudi tržaški župan Piacco, ki je z lepimi besedami pozdrvil sestane, naglašujoč, da so v Adamu Mickiewiczu posebejni najvišji ideali poljskega in italijanskega naroda. Tem besedam gospoda župana se pridružujemo z odkritim zadoščanjem tudi mi, ki vedno pravimo, da se narodi morajo spoznavati med seboj, če se hočejo spoštovati. In tako spoznavanje drugih narodov in njihovega kulturnega snovanja je še posebno potrebno ravno našim Italijanom, ki imajo dohiteti mnogo zamujenega v tem pogledu. Ne zadoštuje je le lepa beseda g. župana. Slediti mora tudi resno stremenje po kulturnih stikih ne le s Poljaki marveč z vsemi slovenskimi narodi, ker glede teh so Italijani v velikem zastanku. Potem bodo Italijani pravilneje presojali kulturne vrednote teh narodov in jih drugače cenili. S tem bi se nikakor ne ponžili — kakor bi mislil kak razgret šoven — s svojo visokega pedestal starega kulturnega naroda, marveč bi s sodelovanjem z drugimi narodi na ustvarjanju kulturnih vrednot še le prav služili človeški kulturi, ki naj združi narode v kolo miru in plemenitega snovanja. V tem zmislu po zdravljanju osnutje Mickiewiczevega krožka v Trstu.

Poslanec Albanesc je imel, kakor je bilo naj povedano, dvoboji s poslancem Bilucaglio za radi znane brojavke, s katero ga je bil posl Bilucaglio zaradi njegovega govora v Pulji proglasil za blažnega. Posl. Bilucaglio je bil pri šesti stem naskoku ranjen v desno roko. Nasprotni ka se nista poravnala.

Sožalje. Tem potom izreka MDP — Sv. Jakob najiskrenejšje sožalje težko prizadeti družini Kerševan ob priliki smrti nje dragega poglavarja.

Člani in članice se pogreba udeležijo polnoštevno. — Odbor.

Poziv roditeljskim srcem! «Solsko društvo» v Trstu si je nadelo nalogo, da ne le skrbi za pouk šoloobveznih otrok in otroških vrtec, ampak tudi da podaja našim malčkom zdravo hrano. Delo je ogromno, stroški velikanski. Zato mora prispevati ves naš narod. Odzovite se vsil! Kdor še ni član, naj se vpiše; kdor še ni vplačil članarine, stori to lahko v društvem uradu v ulici S. Francesco 20/I. od 9—1 in od 4—7. Spominjajte se «Solskega društva» od vseh veselih in žalostnih prilikah.

Nova avtomobilna zveza med Trstom in Il. Bistrico. Podjetje potniških avtomobilov «Bratje Klun» prevzame 1. maja 1923 pošto službo med Trstom in Il. Bistrico. Vožnje se bodo vršile po sledečem urniku:

Odhod iz Il. Bistrice ob 5.50 zjutraj. Prihod v Trst ob 8.30 zjutraj. Odhod iz Trsta ob 4 popold. Prihod v Il. Bistrico ob 7 popold. Cena vožnji L 14 za osebo. Vožni listki za tja in nazaj veljavni za 8 dni L 26.—.

Društvene vesti

Brandon Thomas: «Charleeva tetka». Danes ob 19^h uprizori dramatični odsek MDP Sv. Jakob imenovano trodejančno — veseloigro. Režijo vodi g. Gombac Fran, kateri nastopi obenem v glavni ulogi Lorda Frankurta Babberleya, — kateri se prelevi prijateljem na ljubo v bogato ameriško tetko.

Vse, kar si želi par uric vedre zabave, se napoti danes zvečer v dvorano DKD — pri Sv. Jakobu.

Tečaj za krojenje se bo vršil šele po 15. maju. Do takrat se sprejemajo še prijave za dnevni in večerni tečaj. — Žensko dobrodelno združenje.

Podružnica Solskega društva pri Sv. Jakobu išče pošteno osebo za donosanje blaga k šolski refekciji proti mali odškodnini. Prijave sprejema Just Maurič, trgovec na Istrski cesti 14.

Pevsko društvo «Zastava», Lonjer priredi dne 13. maja t. l. vrtno veselico z bogatim vsprememom, nakar se bratska društva že v naprej opozarjajo.

«Solsko društvo» podružnica pri Sv. Ivanu ponovi danes veseligo v treh dejanjih «Stari grehi» na Sovranščini v dvorani g. Pertota (gostilna pri Francu). Začetek ob 5.30 popoldne. — Kdor se hoče pošteno nasmejati in za našo dečo kaj darovati, naj te prilike nikakor ne zamudi.

Planinsko društvo priredi danes popoldne v slučaju lepega vremena peš izlet v Rožansko dolino. Zbirališče ob 2 uri na predznajni postaji tramvaja, ki vozi do Sv. Sobote. (Blizu gostilne «Subietta»). Od tu peš skozi Boljunc po soteski Botiča do Drage. Povratek poljubno.

Izletniki bodo imeli priliko občudovati divno-romantično sotesko Klinčiče in draško dolino, ki je odeta v plašč pomladanskega cvetja. «Učiteljsko društvo za Trst in okolice» bo imelo svoje redno spomladansko zborovanje pri Sv. Ivanu dne 6. maja. Začetek točno ob 8^h 15. Ker je dnevni red važen, so naprošeni vsi tovariši (ice), da se odzovejo polnoštevno.

Po zborovanju je izlet s solskim avtom v Ilirsko Bistrico. — Tajnica. Javna knjižnica šentjakobske «Čitalnice» posluje redno vsako nedeljo od 10—11 ure v navadnih prostorih (stara policija). Opozarjajo se člani, da se strogo držijo pravil. Član je lahko vsak. Vpisnina znaša 1 Liro in mesečni prispevek za knjige 1 Liro. Gospodična Kranjc Slavica je darovala 10 knjig. Iskrena hvala. — Odbor.

Pevsko društvo «Ilirija» priredi svoj prvi koncert po dolgih letih dne 27. maja v dvorani DKD, pri Sv. Jakobu. Po vojni je mladina zopet oživela društvo in po skoro dvoletnem iskanju in življenju je prišla «Ilirija» končno «na plan». Pred par meseci je dobilo društvo novega pevovodjo, glasbenika g. prof. Kumerja, glasbenika g. prof. Kumerja.

O resnem etimljenju, katerega ima društvo, priča že ime pevovodje. Kar je mogel on storiti iz našega mladega zbora v tem kratkem času, bo pokazal nastop — ko bo društvo stopilo s prvimi negotovim korakom na težko pot do dovršenega podajanja naših skladb.

Program koncerta obsega mešane, moške in ženske zbere naših novjših in starejših skladateljev. Apelliramo na bratske društva v Trstu in okolici naj opustijo za ta dan morebiti namenjavane prireditve ter jih že sedaj vabimo, naj se udeležijo koncerta v čim večjem številu. Program bo objavljen pravočasno. — Odbor.

POBLISTEK

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem

IZPOVEDBE GOSPICE HALCOMBE

Ali se je kaj zgodilo? Ali je bil kdo pri tebi? Da, ravnokar, gospod Persival. — Ali je prišel notri? Ne; prestrašil me je, ko je močno potrkal na dur. Vprašal me je, če sem si premislila in mi zagrozil, da bo že strel moja trdovratnost. Zvonilo je k obedu in stekla sem doli. Gospod Persival je pejal grofico k mizi, grof pa je meni ponudil roko. Bil je rdeč in razgret in ni bil običen z običajno skrbnostjo. Ali je bil tudi on pred obedom zunaj in se je vrnil še-le zdaj? Morda pa ga je vročina mučila bolj kot po navadi? Tekom obeda je bil ravno tako molčeč kakor gospod Persival in od časa do časa je z nemirnim pogledom ošinil svojo ženo. Nikoli ga nisem videla tako nemirnega. Edina družabna dolžnost, ki jo je mogel izpolnjevati, je bila njegova vljudnost in prijaznost napram meni. Ko sve jaz in grofica vstali od mize, se je dvignil tudi grof ter naju spremljal v sprejemnico. Čemu greš ti? je vprašal gospod Persival, le b e mislim, Fosco. Grem, ker sem zadosti jeidel in pil, je od-

Iz tržaškega življenja

Drno tatniško podjetje. Zlatarka izlozba oplenjena. Pred sinočnim so nekateri zlikovci, na nezasišno držen način, oplenili izlozbo zlatarnice, ki se nahaja na tekalšiču V. E. III. št. 5. ktere je lastnik urar Josip Oppenheim. — Okoli 19^h se je namreč pojavil v omenjeni zlatarnici elegantno običen mladenič, ki je izrazil željo, da bi rad kupil srebrno škatljo za cigarete. Urar Oppenheim je začel razkazovati elegantnemu odjemalcu številne vzorce tobačnice, ki jih je imel v zalogi. Mladenič si je ogledoval predloženo blago, govoril dalje časa z urarjem ter barantal z njim za ceno srebrne tobačnice, ki si jo je izbral; ko se je pogodil z urarjem za ceno, je plačal ter odšel iz omenjene zlatarnice. Med tem časom, ko je bil urar zaposlen z mladeničem, je neki predznik tat, ki je bil očitno domojen z mladeničem, s ponarejenimi ključki odprl izlozbo zlatarnice na ulici ter pobral iz nje raznih dragocenosti v vrednosti okoli 29.000 lir. Ko je urar pozneje zapiral zlatarno, je zapazil, da je okno izlozbe odprto ter odkril tatvino. Naznanil je dogodek na kvesturi, kjer je opisal komisarju mladeniča, ki je kupil srebrno tobačnico. Včeraj popoldne se je policijskim agentom posrečilo izslediti mladeniča ter ga aretirati. Odveden je bil na kvesturo in tam so ga natančno zaslišali. Uspeh zaslišanja ni znan, ker hrani policijska oblast zadevo v strogi tajnosti.

Roko si je zlomil. Kurjač Ivan Vatovaz, star 36 let, stanujoč na Vrdeli — Scoglietto št. 45, zaposlen pri parni pralnici De Bernardis, nahajajoči se v ulici R. Sanzio št. 560, je imel včeraj popoldne opraviti pri stroju, ki služi za sušenje perila. Stroj je bil v toku in naenkrat je mož po nesreči prišel z desno roko med koleasa. Na njegovo vpitje so prihiteli drugi uslužbeni pralnice, ki so rešili kurjača iz nevarnega položaja. Na lice mesta je bil telefonično poklican zdravnik rešilne postaje, kateri je ugotovil, da si je mož popolnoma izvil desno roko v komolcu. Ponesrečenca so prepeljali v mestno bolnišnico.

Nasilen krojač. Včeraj popoldne je kamnosek Anton Ferretti, star 25 let, stanujoč v ulici Sorgente št. 7, srečal na Goidonijem trgu krojača Attilja Patova, starega 36 let, stanujočega v ulici Rigutti št. 28; vprašal ga je za neka pojasnila glede obleke, ki bi jo imel krojač izročiti gospodarju, pri katerem je vslužben kamnosek. Krojač je odgovoril, da ga ta zadeva nič ne briga. Moža sta se začela prčkati in pripraviti in kmalu se je med njima vnel pretep, tekom katerega je krojač potegnil nož ter sunil z njim kamnoseka v desno roko. Ranjenec se je podal v bolnišnico, kjer so mu zasili in obvezali 3 cm dolgo in precej globoko rano. Nasilni krojač je bil aretiran.

Nevarna igrača. Včeraj popoldne so pripeljali v mestno bolnišnico 11-letnega soljarja Ferdinanda Furlan, stanujočega pri Sv. Mariji Magdaleni št. 562; deček je imel težko rano na glavi. Dečkova mati je povedala, da se je igral z nekim kovinastim predmetom, ki ga je dobil na cesti; tekom igre je deček vrzel predmet v ogenj, kjer se je za nenadoma razpočil ter ranil dečka. Domneva se, da je bil predmet kak nerazpočen naboj. Dečkovo stanje je zelo nevarno.

Nesreča pri delu. Težak Humbert Chiano, star 43 let, je bil včeraj popoldne zaposlen v stari prosti luki in sicer v bengarju št. 13 B; razkladal je z drugimi delavci bale tkanine. Pri tem delu je naenkrat padla nanj kakih 200 kg težka bala ter mu zlomila piščal leve noge. Zdravnik rešilne postaje je podal ponesrečenca prvo pomoč ter ga dal nato prepejati v mestno bolnišnico.

Dve nenadni smrti. V svojem stanovanju v ulici Porta št. 410 je predsinčinoj umrl nenadne smrti 50-letni Peter D'Udine. Zdravnik rešilne postaje je ugotovil, da je mož umrl vsled srčne kapi. — Včeraj zjutraj okoli 7.30 je bil zdravnik rešilne postaje poklican v ulico Benvenuto Cellini št. 1, kjer je nekemu možu nenadoma postalo slabo. Zdravnik je prihitel na označeno mesto; tam je našel 49-letnega kleparja Josipa Michel, kateri je bil že mrtev; zadela ga je srčna kap.

Vesti z Goriškega

Geriško okrajno učiteljsko društvo bo zopet zborovalo dne 3. maja 1923. v Trgovskem domu. Začetek točno ob 9^h zjutraj. — Dnevni red: 1. Predsednikovo poročilo. 2. «Solska higijena» predava dr. R. Šilih. 3. Počitniški enomesečni učiteljski tečaj v Rimu. 4. Zvezino zborovanje v Gorici. 5. Volitev 15 delegatov za Zvezino zborovanje. 6. Slučajnosti. — Poleg tega bodo istočasno pevske vaje. Pevke in pevci, pridite! Popoldne ob 14 v šoli Via Cappuccini predavanje Giovanni Lorenzoni: La decadenza e la preparazione del Rinascimento. Isti dan sprejema predsedništvo priglasje za počitniški tečaj (najbrže v Rimu), ker je za predpriprave nujno potrebno določiti število udeležencev. Tovarišice in tovarishi iz drugih okrajev naj se priglasje z dopisnico. Podrobnosti pri zborovanju. Zborovanje je obvezno. Petje tudi! Vsem na svidenje!

govoril grof. Bodi tako prijazen, Persival, ter upoštevaj moje inozemske običaje; če vstanem od mize skupno z damami, kakor sem z njimi prišel k mizi, tedaj je to popolnoma v redu. Neumnost! Kozarec bordinga več ti ne more škoditi. Sedi zopet sem kakor razumen Anglež. Govoriti moram kake pol ure s teboj, in to opraviha najlepše pri vinu. Z veseljem se bom pogovoril s teboj, toda ne sedaj in tudi ne pri vinu. Pozneje, če dovoliš, pozneje. Zelo vljuden si, je rekel gospod Persival s srditim pogledom, zelo vljudno obnašanje, zares, napram možu, katerega gost si. Med obedom sem ponovno zapazila, kako je nemirno pogledaval grofa, ki se je skrbno izogibal njegovih pogledov. Ta okoliščina in pa želja gospoda Persivala, da bi se pogovoril z grofom kakor tudi grofova trdovratnost napram prijateljevemu povabilu, mi je poklicala v spomin, da je gospod Persival danes popoldne prosil prijatelja, naj pride iz knjižnice, ker mora z njim govoriti. Grof je že popoldne odklonil prijateljevo povabilo k razgovoru, in zdaj se je isto zgodilo vdrugič. Sla sem v svojo sobo po dnevniki ter se podala k Lavri, kjer sem pisala, med pauzami pa sem se razgovarjala z njo. Nihče naju ni motil in nič se ni zgodilo. Bile sve skupaj do desete ure. Nato sem vstala, izpregovorila sem nekaj tolažilnih besed ter ji voščila lahko noč. Zaklenila je duri za menoj, ko sva se dogovorile, da pridem zjutraj k njej takoj, ko vstanem. Pred počitkom sem hotela dostaviti v svoj

DAROVI

— Pri Deklevu v Slaviji je nabrala resna družba 55 L za «Solsko društvo». Za brezposelnega bivšega «pipčarja» se je, kakor izkazuje uredništvu predložena, po prejemniku potrjena nabiralna pola, nabralo L 129.—. Prejemnik, ki je že odšel v svoje novi bivališče, se najiskreneje zahvaljuje vsem darovalcem z zagotovilom, da bo vedno ostal zvest pipčarskim načelom in takoj, ko si opomore, stori svojo dolžnost v zmislu teh načel. Za Dijsko Matico je daroval N. N. 10 lir, ker je zubil pri «japonski mori». (Objava pomotoma zakasnela). V počestčenje umrlega gosp. Stanka Bogataj podarila M. Gabršček, Kobarid «Solskemu društvu» Lir 10.

V počestčenje umrlega gosp. Stanka Bogataj podarila M. Gabršček, Kobarid «Solskemu društvu» Lir 10.

Borzna poročila.

Trst, 28. aprila 1923

Table with exchange rates for various currencies and goods. Columns include currency names (e.g., Dalmatia, Croatia) and their respective values.

Gospodarstvo

Podružnica Jadranske banke na Jesenicah. Jadranska banka d. d. v Belgradu otvori s 1. majem t. l. svojo stalno podružnico na Jesenicah na Gorcaškem. Ob severno-zapadni državni meji ob železnici, ki drži severne dežele Avstrije, Češkoslovaško in Nemčijo preko Jugoslavije na jugu z Italijo, bo ta podružnica, združena z menjalnico, iz trgovskega in začetno-prometnega vidika velike važnosti in praktičnega pomena, bolj ker Jadranska banka, eden najuglednejših bančnih zavodov Jugoslavije, s svojimi obsežnimi zvezami in mnogobrojnimi podružnicami in afiliacijami jamči za najtočnejšo in najkulantnejšo izvršitev vseh poverjenih ji bančnih transakcij. —

Bistra kristalnočista voda.

planinski zrak in skrbna priprava, napravijo iz «PEKATET» to, kar so pravo delikateso. — «PEKATETE» so najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Mali oglasi

- MERJASEC, pristne domače pasme, za rejo, se proda. Ukmar, Proeck, nasproti ljudske šole. 605
POSESTVO v Šmarjah pri Sezani, obstoječe iz hiše z devetimi prostori, 142 ha zemljišča in krasnega zaprtega vrta, se proda. Pojasnila: Via A. Manzoni 20/I Povh. 606
KOLO «Puch», trpežno, se proda. Barkovlje, gosilna «Bovedo» Cermelj 603
POROČNA SOBA, predvojno delo, iz trdega lesa, popolna, umivalnik, vzmeti, obesala za zavese, se proda za L 1350.— Corso Garibaldi 29, vrata 6 604
KROMPIR po 70 se prodaja Via Milano 7 607
EGIPTOVSKI profesor grafologije pove karakter, preteklost in bodočnost. Gorica, V. Boschetto 6 602
REDKA PRILIKA za Primorce in dole iz Amerike. Posestva v več krajih Jugoslavije po nizki ceni. Ustmene in pisarne informacije daje Franjo Pirc, Kongresni trg 7, Ljubljana 600
MEBLIRANA soba se odda. Via Sara Daris 38/III, Rojan 601
HISICO z ograjenim dvoriščem in zemljiščem kupim ali sprejem v najem. Naslov pri upravnistvu. 597

SLUŽKINJA, mlada, z dobrimi spričevali, se išče. Giulia 18, vrata 7 596

GOSTILNO vzajem v najem proti odstotkom. Lastna kuhinja. Naslov pri upravnistvu. 599

SPREJMEM v Gorici na stanovanje in hrano dve poštini gospodični. Obe L 540.— mesečno. Naslov pri upravnistvu. 598

KDOR želi kupiti hišico, hišo, posestvo, industrijsko podjetje v Ljubljani ali okolici, naj se obrne na večjega strokovnjaka, katerega naslov pove upravnistvu. 508

DVOKOLESA, originalni živalni stroji «Singer» ter vse potrebščine se dobivajo tudi na obroke pri tvrdki Ostovska, Opčine. 532

SVOJO veliko zalogo moderno in solidno izdelanih stolov za domačo rabo, za društvene sobe, za gostilne in restavracije, kakor tudi lične zaklopne stole v poljubnih barvah za restavracijske vrte in dvorane pripravila k bližajoči se pomladni in poletni sezoni Josip Vadnu, izdelovalnica stolov z električnim pogonom v Postojni. Les je prvovrsten, delo solidno, konkurenčne cene. Podpirajte domačo industrijo! 572

BABICA, autorizirana, sprejema noseče na dom. Ljubeznjiva oskrba. Najstrožja tajnost. Corso Garibaldi 23. 588

SOBA, lepa, meblirana se odda. Ginnastica 37, vrata 8. 590

ORKESTRON, skoraj nov, s 3 cilindri, se proda po izredno nizki ceni. Via Molino a Vapore 3/II. 6

DVE KRAVI s telenom, z obilnim mlekom, dobre in lepe pasme, na prodaj. Ena vozna. Naslov pri upravnistvu. 575

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje, nego drugi kupci. Via Ponders št. 6, I. 44

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 1 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic (v vseh velikostih) lastnega izdelka. 30

PAINEXPELLER in Reumazan, izkušeni sredstvi proti trganju in bolečinam po udih, plečih, križu, se dobiva v lekarni v Ilir. Bistrici. 29/5

POZORI Krone, korale, zlate, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Bellei Vita, via Madonna 10, I. 32

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

Soda kristalizirana, zajamčeno čista, bel, centrifugalno sušena, izvenredno izdatna, raztopljiva in učinkovita. Izdelana po zadnjih tehničnih izkustvih z modernimi napravami. ERGA KEMIČNO-TEHNIČNI ZAVOD, Trst, Via Pier Luigi da Palestrina št. 2.

GIUSEPPE STRUCHEL Trst, Via Mazzini 36 (vokal S. Caterina) nadaljuje samo še za nekaj dni izvenredno prodajo z 20% popustom na označenih cenah. Danes razstava v izložbenih oknih

GLASOVIRI novi in rabljeni vseh svetovnih znamk, cene brez konkurence. (212) Ignazio Neuherr, Trst, Via Sanità št. 16, I. nadst. Plačajo se najvišje cene za rabljene glasovirje v vsakem stanju.

Menjalnica STUBELJ Ljubljana, Kolodvorska ulica 41, poleg hotela „Južni kolodvor“, se priporoča cenjenim sorojakom, potujočim v Jugoslavijo.

MEHANIKI! Platišča L 10.—, zračna čreva L 3.—, verige 8.—, teki L 11.—, pedali L 11.50, cevasta platišča L 30.—, ključji L —.80, zavore L 11.50, ročajji L 13.—, kroglice 144 L 2.—, ročniki L 1.— i. t. d. „LA CICLIQUADAZIONE“. Trst - Via Rossini št. 30, vrata 14 - Trst

ČEVLJARNICA FORCESSIN Sv. Jakob 211 Via G. Caprin št. 5. Velika izbira obuvala za moške, ženske in dečke. Specialiteta: otroški čevlji. Prilika za birmo!!

Gospodarska vprašanja v Italiji.

Podatki o italijanski zunanji trgovini, ki se sedaj že objavljeni, so z več vidikov precej zanimivi. Predvsem je treba naglasiti, da se je pasiva bilance znižala za več kot 2 milijardi, t. j. od 8,9 na 6,4 milijard lir. K znižanju je prispeval uvoz za 2/3, povečani izvoz pa za 1/3. Ako bi se bile jemale pri statistiki v poštev množine blaga mesto cen, bi bila bilanca manj ugodna, kajti industrija je potrebovala mnogo več sirovin, nego je to razvidno iz tozadnjih števil. Tako je Italija dobila n. pr. za 1,5 milijonov premoaga več kot l. 1921., a je za to dobave plačala 228 milijonov lir manj kot v preteklem letu. Ravno tako je treba tudi naglasiti, da je današnja pasiva v italijanski trgovinski bilanci, ako se upošteva resnična vrednost lire, le malo večja, nego je bila v zadnjih letih pred vojno, ko je znašala 1,1 milijarde lir. Vsako nadaljnje boljšanje trgovinske bilance bi pomenilo po tem takem tudi boljšanje splošnega trgovinsko-političnega položaja v primeri z razmerami tik pred vojno. In tako izboljšanje je v januarju 1923. tudi res nastopilo, kajti trgovinska bilanca se je zopet izboljšala v primeri z januarjem lanskega leta za 428 milijonov, za kar se je treba zahvaliti predvsem dejstvu, da je izvoz narastel. Toda položaj bi imel tudi tu mnogo nepovoljnije lice, ako bi se mesto trgovinske imela v poštev plačilna bilanca. V Italiji pa ni do sedaj še nikakih zanesljivih statističnih podatkov, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti plačilno bilanco. Vseled tega smo navezani na poročila posameznih bank, ki jim je, kakor n. pr. «Banco d'Italia», dana možnost ugotoviti, da je plačilna bilanca vsled skrcenega števila pošiljatev s strani izseljenec mnogo ugodnejša nego v času tik pred vojno.

Znatno izboljšanje plačilne bilance se da doseči, dokler Amerika zopet ne odpre vrati italijanski izseljencem, samo na ta način, da se čimbolj ojačijo trgovsko-politični odnosi z največjimi trgovinskimi državami, to je torej z Zedinjenimi državami in Anglijo. Vseled tega bodo imela skorajšnja pogajanja z Zedinjenimi državami zelo veliko važnost. V neuradni obliki so bila tozadevna pogajanja začeta že povodom shoda mednarodne trgovinske zbornice, ki se je vršil pred kratkim v Rimu. V sedanjem hipu so trgovinski stiki med Italijo in Zedinjenimi državami razmeroma zelo neznaniti.

Izvemši glede prvrst blaga je italijanski izvoz v Ameriko v primeri z l. 1913. zelo nazadovol. Nazadovanje gre predvsem na račun izvoza vin, vermuta in raznih kemičnih proizvodov, katerih uvoz v Ameriko je prepovedan. Izvoz rokavic, ki se je v prejšnjih letih tako sijajno razvijal, bo moral najbrže popolnoma prenehati, ker je Amerika zvišala uvozno carino od 1,75 na 4,50 dolarjev. Izvoz sira in drugih mlečnih izdelkov je tudi padel na zelo nizko stopnjo, in to vsled tega, ker se je začelo v Ameriki, posebno v Kaliforniji in Coloradu, razvijati domače predelovanje mleka, pri čemer se italijanski sir spretno posnema. O nazadovanju izvoza italijanskega sočiva in južnega sadja smo govorili že pri neki drugi priliki. Italijanskemu izvozu v Zedinjene države škodijo v veliki meri določbe o novi carinski tarifi od 21. septembra 1921. ali takoimenovani Ferdny-Cumber-jevi tarifi, v prvi vrsti pa določba, s katero se predsednik Zedinjenih držav pooblašča, da lahko po svoji volji izpremeni visino carine, ako nastane potreba izenačenja proizvodnih stroškov domačih izdelkov s proizvodnimi stroški tujega blaga.

Kakor izvoz je nazadovol tudi uvoz. Uvoz živil je padel od 140 na 52 milijonov dolarjev, in sicer vsled tega, ker se Italiji z ozirom na cene bolj izplača kupovati v Argentini nego v Zedinjenih državah. Uvoz premoaga in kamenega olja iz Zedinjenih držav je padel za 60%, ker Italija lahko dobi sedaj to blago v Angliji po mnogo ugodnejših cenah. Pri vsem tem pa stoji italijanska trgovinska zbornica v New Yorku na stališču, da se trgovinski promet med Italijo in Zedinjenimi državami nahaja sedaj na najnižji točki in da je pričakovati v najbližji bodočnosti zapetno narščanje tozadevnega prometa.

O zboljšanju položaja v splošni trgovini Italije pričajo tudi podatki o prometu blaga in vagonov na italijanskih državnih železnicah v prvih osmih mesecih proračunskega leta 1922-23. V tej dobi je poskočil promet blaga približno za 3,6 milijonov ton, t. j. od 23,9 milijonov ton, kolikor je znašal v l. 1921-22, na 27,5 ton v prvih osmih mesecih proračunskega leta 1922-23. Zraven tega se je ugotovilo, da je železnica napravila na vsako tono prepeljane blaga za 206 km več poti nego v odgovarjajoči dobi prejšnjega proračunskega leta.

Pogajanja za razdržavljenje italijanskih državnih obratov niso v zadnjih tednih napredovala, temveč se opaža precej nekak zastoj v tej stvari. Mussolini je, kakor znano, prepričan v zadnjem hipu oddajo lombardijskih železnic v zakup in javnost je bila opozorjena na nevarnosti, ki lahko nastanejo vsled prenašanja postopanja. Tudi glede oddaje teletona so nastale težkoče, ki izvirojo v glavnem od tod, ker določa tozadevni odlok, da bodo morala društva, ki prevzamejo telefon v zakup, naročati ves material pri domačih tvrdkah razen slučajev, v katerih bi bilo to po izpoznanju državne uprave nemogoče. Ta določba ni za družbe, ki se zanimajo za to stvar, nikakava vaba, kajti v Italiji ni svobodnega trga za telefonski material in ono malo tvornic, ki ga izdelujejo, imajo spričo zelo visoke zaščitne carine možnost, da navijejo cene, kolikor se jim zljubi. Ako pa se država postavi na stališče gospodarsvene svobode, kakor zahteva to pojem razdržavljenja obratov, potem ne bo mogla obstati na pol poti, temveč bo morala uveljavljati to načelo tudi na polju svoje trgovinske politike.

los. Jurca.

Prispevki h krajevni sistematiki

Kdor bi se potrudil in zbral vsa prekrasna narodna imena krajev in zemljišč, označenih s prvotnimi pridevniki, od Kucega brega do Kasega dola, bi si pridobil za krajevno prvovrstno zaslug, ker bi podal trden temelj krajevne arhitektonike, ki jo moramo z ozirom na neznani prvotni krajevni pridevnik čisto šele ugibati. Takšni izrazi imajo navadno starinski značaj, torej San-grad, Vela Učka, srečujemo pa tudi razvitejšie oblike, in sicer čisto drugo poleg druge. Veli, velij in veliki, vse-tri oblike so v krajevstvu enako upravičene, zato Velo polje, pod Triglavom, Velje Lukovo v Bosni in Velike Zablje pri nas. Enako je presojati oblike Kobdij (= Kob-dij, primeri Pre-dij), Kobja ali Kobja glava ter Kobdij do v Bosni. Vse različne, priroste in

razvite oblike so lahko prav stare, kajti staroslovensčino nahajamo že spozetka na čudovito razviti stopnji. Krajevni pridevnik Bud srečujemo še danes v prvotni obliki v srbskem griču Budo (124 m), plemensko ime Bud-ini, enako našemu priimku Budin, pa nahajamo že pri Herodotu pol tisočletja pred Kristusom. To nam lahko služi za merilo, kako stara so naša imena. Kot imenski zaklad gotovo zelo zelo stara, starša ko prvi slovenski Julijci, kot konkretne označbe in podrobno razvite in uporabljene pa segajo nazaj v dobo naše naselitve in sledeča stoletja, krščanska imena so nekoliko poznejša. Ne morem pritriliti Savinju, ki dela neko umetno razliko med slovanskimi starimi in novimi imeni, kajti Brdo, ki je razume, in recimo Brdud, ki ga najbrž ne razume, obe imeni ste enako stari, krajevno enako važni.

Pri razvoju krajevnih oblik iz prvotnega pridevnika — predstavljamo si ga vzporedno, istodobno in ne postopno, zgodovinsko — bi postavil na prvo mesto in proti vsem ostalim pridevnikom, končujoče se na jezikovce n, l, r, tudi m in j uvrstimo sem, in dasiravno nista prava jezikovca, ne prezirimo tu niti končnih s in z. Fiziološko so jezikovci zelo tekoči glasovi, spominjajo s svojim zvenkom na vokale, v slovanskih jezikih pravi jezikovci r, l, n in j večasih kar zastopajo samoglasnike, zato imajo tudi v krajevstvu prednost, da jim sledijo najenostavnejša prvotna obrazila. Naj to ponazorijo zgledi.

San grad je pridevnik, na pridevniški način moramo razumevati tudi Sano (dopolni v mislih Sana Rijeka kakor naša Bela je Bela rekla) v Bosni in San (dopolni strumica) u Galiciji, pridevniška oblika je istotako bosemska U-na, medtem ko je naš Un-ec pri Planici že posamostavljen kakor je posamostavljena naša Piv-ka v primeri s Pivo v Crni gori. (Primeri tudi priimek Piv-ki). Kar nas zanima, je nadaljni razvoj teh tvorb. San, San-d-ec, Sando-mir, San-do-mierz. Navajam srbska in poljska imena v počitjenje, da imamo opraviti res s slovanskim imenom, ki je nahajamo pa prav tako tudi v Istri v imenu frakcije Sand-ari to je Sandarji. Vsi poznamo openske vas Bane, ki znači prebivalce s prvotnim osebnim imenom Ban, ki je še dandanašnji tamošnji priimek. Množinska krajevna oblika na e, to je ista funkcija kakor če imenujejo Čehi sebe Čehove, svojo deželo pa Čechy, v Cechach, tako imenujejo Bani svoj kraj Bane. Splošno se smatra, da so te krajevne oblike ženskega spola, po Miklošiču so se razvile iz moškega spola, četrtega sklona. Ban, Bane, nadaljne oblike Ban-d-el, v Srbiji tudi kraja Ban-d-ica in Ban-d-in. Slično si imamo razlagati priimek Man-d-in, Ken-d-a poleg Ken-ji in Fon-d-a poleg Fon. Vse te oblike nam pravijo, da niso tvorjene naravnost iz prvotnih pridevnikov z dotičnimi obrazili, ampak da je vmes še neki element, v našem slučaju črke d, in sicer v vseh slovanskih jezikih. Iz Kanega dola bi lahko proizhajali naši Kan-ci, pa tudi Kan-d-usi, Kan-d-uti in Kan-d-areti. Iz tega se obenem razvidi, kako različnih, v navadnem jeziku nenavadnih obrazil tudi sekundarnega značaja se poslužuje naše nazivostvoje, ne da bi s tem izgubilo svoj slovenski značaj. Ne le d, tudi g je prav pogosten vmesni element. Iz Lan-, Lan-išče — pri tem ne mislimo na rastlino lan — sta izvedena priimka Lan-g-o in Lan-g-u-s (Matevž Langus!), primerimo-k temu še Kap-us. Na Razdrtem in v Skopem imajo grič Zingarico, imenovano po domačem pridevku Zin-g-ar, a vsa oblika ima pridevniško osnovo Zini hrib. Takih oblik je mnogo. Rem-zgar poleg Rem-ec in Rem-šen dol, Finzgar, Vintgar, a vse imajo podobno jezikovno osnovo. Če prisluskujemo našim priimkom, začujemo takoj pri vsej jezikovski vrsti ta vmesni element, zdaj d, zdaj t, zdaj g, zdaj h, skratka enostavno vmesno obrazilo. Dol-h-ar poleg Dol-es, Čel-h-ar, Vil-h-ar, Kon-t-elj, Gom-b-ač, Kom-p-ara naj ponazorijo to nazivostvoje. Ta vmesni element je tisti, ki silno moti razlagalce, ki največkrat ne vedo, kam naj bi ga šteli, h korenu ali

obrazilu ali naj bi sploh vso obliko smatrali za tujo. Tolmin je n. pr. tako ime, pri katerem hočejo nekateri po sili, da se piši Tomin, češ l je vrinjen, tuj ali pa je celo ime tuje, toda poglejte v Bosno in uvažite vodno ime Tolis-a, poje na Rusko in prepričajte se o Tolmini vasi, potem vam bo tudi Tolmin etimološko Tol-m-in. Kako lepo mu služi prvotni krajevni pridevnik, kdor ga vzame za svoje izhodišče; niti hip ne more biti v dvomu, da spada ta moteči vmesni element nad temelj, v gradnjo samo. (Dalje).

Naročajte in širite „EDINOST“

Oglarji

dobijo delo proti dobremu plačilu pri gozdarskem uradu Karla Auersperga v Kočevju. (Jugoslavija). 204

Posojilnica in hranilnica na Opčinah

reg. zadruga z neomejeno zavezo vabi na redni občni zbor ki se bo vršil dne 6. maja ob 13. uri v društvenih prostorih.

- DNEVNI RED: 1. Poročilo načelnštva. 2. Poročilo nadzorništva. 3. Odobrenje letnih računov. 4. Nadomestne volitve. 5. Revizijsko poročilo. 6. Stučajnosti.

K obilni udeležbi vabi NAČELNIŠTVO. V slučaju nezadostne udeležbe se vrši drug občni zbor glasom § 35 zadrughnih pravil pol ure kasneje. (206)

MIRODILNICA MISLEJ FRANC

Via Carpison 14. Dobijo se vsi mirodilniški predmeti. Barve, laneno olje, čopiči, kislina, jeshova kislina, zdravila, dišave, milo, mineralne vode itd. po zmernih cenah. (148)

Kmetijska zadruga v Trstu

Via Raffineria 7 (203) razpolaga s prvovrstnim žveplom „Romagna“, zajamčeno čistost po sledečih cenah: Žveplo rafinirano Fioristella l. . . . . 78.— „ Žveplo dvakrat rafinirano . . . . . 85.— „ Žveplo dvakrat rafinirano, vensitirano . . . . . 106.— „ Žveplo s 3% galice . . . . . 190.— „ Modra galica 98 99% . . . . . 260.— „

Uvozna in izvozna tvrdka na debelo Debiasio & Domenis

v Trstu, skladišča: via Coroneo štev. 13, prosta luka 4, pritičje (transito) 72 ima v svojih skladiščih vedno bogato izbero najrazličnejše steklenice, češkega porcelana, vsakovrstnih servisov, steklenih šip za stavebe, emajlirane kuhinj. posode in lončenih izdelkov. Cene konkurenčne in solidna postrežba.

Ivan Mihelčič

Trst — Via S. Francesco štev. 10 — Trst kupuje staro železo, lito železo, medenino, baker in druge kovine kakor tudi stare nerabljive stroje in kotle in jih plačuje po visokih cenah. (39)

ČEVLJARNICA MICOLICH 23 Trst, via Udine 32 (vogal l' Ariosto) (prej Belvedere) Izbera moškega, ženskega in otroškega obuvala. Sprejema naročila in popravila. Lastna delavnica. — Usnje zajamčeno. Cene nizke. Postrežba točna.

Pohišstvo ulica Udine 25

Novi prihodi navadnega in luksuoznega pohišstva. Spalnice od L 1000.— naprej, pisarne, jedilnice od L 2.800.— naprej, sobe za eno osebo s psiho all umivalnikom, kuhinje, železne postelje z mrežo L 280.—, ledenice L 400.—, posamezne postelje i. t. d. vse po zares konkurenčnih cenah.

Skladišče: ulica Udine 25

PESNO SEME za KRMO, kakor tudi vsa ostala travniška, vrtna in cvetlična semena, prvovrstna, garantirana prodaja po konkurenčnih cenah tvrdka Sever & Komp. Trst - ulica Machiavelli 13 - Trst

Anton Pacor konc. zobotehnik Trst, Via F. Rismondo (prej Fontana 11, II. (v bližini ljud. vrta) Sprejema od 9 do 12'30 in od 3 do 7'30. Ob nedeljah od 10 do 11 in od 3 do 6. Zobovja brez neba (na mostiček).

Pekarna in slaščičarna Via Commerciale št. 7 Filijalka: Via Gattieri 40 FRANC PIREC prevzema naročila za BIRMO, kakor KOLAČEV in vsake vrste SLAŠČIC. Velika izbira KONFETOV, ČOKOLADNIH BOMBONOV I. t. d. I. t. d. KRUH pečen večkrat na dan. — Postrežba točna. 207

GIOVANNI SFERZA Trst, Via S. Francesco d' Assisi 6. Zaloga in izdelovalnica majoličnih in železnih peči in štedilnikov. Izbera plošč za kuhinje, kopeli in klosete. Zaloga plošč iz tirolskega in navadnega litega železa, vrat in petic za ognjišča. Izbera keramičnih in cementnih opek. Sprejemajo se naročila in popravljanja peči in štedilnikov. (50)

Znana goriska tvrdka Elija Čuk v Gorici Piazza Cavour št. 9 naznanja tem potom slav. občinstvu, da je prejel zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih stojev „PFAFF“. „PFAFF“ je najboljši stroj za šivilje. „PFAFF“ je najboljši stroj za tkanje. „PFAFF“ je najboljši stroj za krojače. „PFAFF“ je najboljši stroj za čevljarje. „PFAFF“ je najboljši stroj in najbolji tipežni stroj za domačo rabo v obse, za kalerga se jamči 20 let. V zalogi so razne druge odlične nemške znamke šivalnih strojev: Dvokolesa, trikolesa, samoosni, brezplaten postni, v unikat. vezjenji.

MILO FENDERL JE NAJBOLJŠE

KUPUJTE ZANKL'OVE barve, lake in čopiče pri tej dobro znani tvrdki Trst - Via Trento št. 8 - Trst Brzojavni naslov: Zanklfigli 167 Gradec, Ljubljana, Maribor, Dunaj, Leoben.

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI POHIŠTVO lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbira popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne. Brezkonkurenčne cene Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst (palača Eden) Telefon 34-34 bis (87) Telefon 34-34 bis

Ljubljanska kreditna banka Podružnica v Trstu. Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11 Izvršuje vse bančne posle. Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo. Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru. Vloge na knjižice v Lirah obrestuje po 3 3/4 % netto Vloge na tekoče račune po 4 1/2 % vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru. Glavni sedež banke: LJUBLJANA. Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metkovič, Novisad, Ptuj, Sarajevo, Split. Delniška glavnica in rezerve: Dinarjev 39.000.000.— Tel. št. 5-18. Uraduje od 9 do 12 1/2 in od 14 1/2 do 16.